

Spor yaralanmalarında hukuk, etik ve uygulama hataları

Law, ethics and practice errors in sports injuries

Serdar Şirazi¹, İrfan Esenkaya^{2,a}

¹Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanı, Hukukçu, Arabulucu, Şahin Avukatlık Bürosu, Akademi Arabuluculuk ve Tahkim Merkezi, İstanbul

²Emekli Öğretim Üyesi, Ortopedi ve Travmatoloji Uzmanı, SANTE Tıp Merkezi, İstanbul

^aTıp Hukuku, MA

Profesyonel sporun ve her türlü sportif faaliyetlerin yaygınlaşması, ticarileşmesi ve sosyal hayatta önemli bir yer işgal etmesi sonucunda uyuşmazlıklar artmış ve hukukun bu alanında düzenleme ihtiyacı doğmuştur. Spor hukuku spordaki gerçek ve tüzel kişilerin ilişkilerini düzenlemekte, sporcuların, antrenörlerin, hakemlerin, yöneticilerin, taraftarların, kulüplerin hak ve sorumluluklarını belirlemekte, yani sporun sorunsuz bir şekilde yapılmasını amaçlamaktadır. Herhangi bir sorun ile karşılaşılması durumunda da uyuşmazlığın çözümü ve yaptırımlar da spor hukukunun alanına girmektedir. Spor etiği adil ve dürüst oyunu ifade etmekle birlikte sportif faaliyetlerde uyulması gereken kuralların da çerçevesini çizmektedir. Spor etiği aslında bu faaliyette bulunan herkesi yakından ilgilendirmektedir. Spor yaralanmaları spor kulübünün veya rakibin kusuru olabilmekte ve kusurun ortaya konulması ile zararın tazmininin ve cezai yaptırımın kime yöneltileceğinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir. Yine sporcuların tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı zarar, meslek hastalığı statüsünde olabilmekte ve uygun neden-sonuç bağlantısı kurulması hâlinde tazminat sorumluluğu ortaya çıkabilecektir. Makalemizde öncelikle spor hukuku, kaynakları, uluslararası yapılanması ve etik açıdan spor değerlendirilecek, profesyonel sporcuların sağlık problemlerinin hukuki açıdan tanımlanması ve söz konusu durumlarda özel veya tüzel kişilerin sorumlulukları, yasal dayanakları ve içtihatlarla incelenecektir.

Anahtar sözcükler: spor hukuku; spor yaralanmaları, spor etiği; iş kazası; meslek hastalıkları

As a result of professional sports and all kinds of sports activities becoming widespread, commercialized and gaining importance in social life, disputes have increased and a need emerged to regulate this area of law. Sports law regulates the relations of real and legal persons in sports, determines the rights and responsibilities of athletes, trainers, referees, managers, fans and clubs; i.e., aims the uneventful management of sports activities. In case of any problem, the resolution of the disputes and sanctions lies in the field of sports law. Sports ethics not only expresses fair and honest play, but also draws the framework of the rules to be followed in sports activities. Sports ethics, in fact, is closely related to everyone involved in this activity. Sports injuries can be the fault of the sports club or the opponent, and it is important to reveal the fault for determining the compensation of the damage and to whom the penal sanction will be directed. Again, the damage suffered by athletes due to a repetitive reason or the conditions of the work may be in the status of an occupational disease, and in case of establishing an appropriate cause-effect link, compensation liability may arise. In our article, sports law, its resources, international structure, and sports in terms of ethics will be primarily evaluated, the legal definition of health problems of professional athletes and the responsibilities of natural or legal persons in such cases will be examined with their legal basis and case law.

Key words: sports law; sports injuries; sports ethics; occupational accident; occupational diseases

Sporun ve sportif faaliyetlerin dünyada yaygınlaşmış endüstri hâline gelmesi, ticarileşmesi ve sosyal hayatta önemli bir yer işgal etmesi sonucunda bu

konuda uyuşmazlıklar da artmış ve hukukun bu alanında düzenleme ihtiyacı doğmuştur.

İletişim / Contact: Op. Dr. Serdar Şirazi • **E-posta / E-mail:** drserdarsirazi@yahoo.com

ORCID iD: Serdar Şirazi, 0000-0002-2155-1894 • İrfan Esenkaya, 0000-0002-7321-0012

Geliş / Received: 26 Mart 2023 • **Revizyon / Revised:** 12 Nisan 2023 • **Kabul / Accepted:** 13 Nisan 2023

Makalemizde öncelikle spor hukuku, kaynakları, uluslararası yapılanması ve etik açıdan spor değerlendirilecek; profesyonel sporcuların sağlık problemlerinin hukuki açıdan tanımlanması ve söz konusu durumlarda özel veya tüzel kişilerin sorumlulukları ve yasal dayanakları içtihatlarla incelenecektir.

SPOR HUKUKU

Sporun toplum üzerindeki olumlu-olumsuz etkileri, yarattığı ekonomik değerler, oluşturulan kurumlar, kurallar ve kişiler arası anlaşmazlıklar spor hukuku dalının ortaya çıkması sonucunu doğurmuştur.^[1]

Spor hukuku, spor ekonomisi ve iş hukukunun sınırlarının ötesine geçerek spor temsili ve hukuk etiği, spor ve kurumsal yapı, spor ve engellilik, spor ve ırk, spor ve cinsiyet, spor hukukunda uluslararası sorunlar ve çok sayıda diğer konuyu ilgi alanına eklemiştir.^[2]

Spor hukuku dar ve geniş anlamda tanımlanabilmektedir:^[3]

- Dar anlamda; sportif faaliyetlerin düzenlenmesi, spor dünyasının yönetimini ile spor yarışmalarının düzenlenmesini ve kuruluşları düzenlemektedir.
- Geniş anlamda; gerçek veya tüzel kişilerin spordan kaynaklanan ilişkilerini ve kamu-özel kişilerin karşılaştıkları durumları düzenlemektedir.

Dolayısıyla spor hukuku; spordaki gerçek ve tüzel kişilerin ilişkilerini düzenlemekte, sporcuların, antrenörlerin, hakemlerin, yöneticilerin, taraftarların, kulüplerin hak ve sorumluluklarını belirlemekte, yani sporun sorunsuz bir şekilde yapılmasını amaçlamaktadır. Yine herhangi bir sorunla karşılaşılması durumunda da uyuşmazlığın çözümü ve yaptırımlar da spor hukukunun alanına girmektedir.

Hukukun, özel ve kamu hukuku olmak üzere iki ana dalı bulunmakla birlikte spor hukuku hem özel hukuk hem de kamu hukukuna ait öğreti ihtiva etmektedir. Diğer hukuk branşlarından farklı bir yere sahip olan spor hukukunun ulusal ve uluslararası kaynakları bulunmaktadır. Uluslararası düzenlemeler sporun tek bir şekilde uygulanması için kurallar bütününi çıkarmaktadır.^[4] Ülkemizdeki spor alanında bulunan kanun, yönetmelik ve içtihatlar da spor hukukunun ulusal kaynaklarını oluşturmaktadır.

Uluslararası mevzuatı belirleyen kurumlar, spor açısından dünyada en üst otorite olarak kabul edilen Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*International Olympic Committee*, IOC)'nin olimpik şartı, uluslararası spor federasyonlarının talimatları ve tüzüklerinden oluşmaktadır.^[5]

Yine Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (*Court of Arbitration for Sport*, CAS)'nin usul ve hükümlerini içeren "Kod" ve içtihatlar, Dünya Antidoping Ajansı (*World Anti-Doping Agency*-WADA)'nın "Kod" ve içtihatları spor hukukunun uluslararası kaynaklarını oluşturmaktadır.^[4]

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC)'nin görevleri:^[5]

- Sporda ahlaki değerlerin ön planda olmasını ve iyi yönetimi sağlamanın yanı sıra gençlerin spor aracılığıyla eğitimini teşvik etmek ve desteklemek, sporda *fair play* ruhunun egemen olmasını ve şiddetin yasaklanmasını sağlamak,
- Sporun ve spor müsabakalarının organizasyonunu, koordinasyonunu ve gelişimini teşvik etmek ve desteklemek,
- Olimpiyat oyunlarının düzenli bir şekilde kutlanmasını sağlamak,
- Sporu, barışı teşvik etme çabasıyla insanlığın hizmetine sunarak yetkili kamu veya özel kuruluşlar ve makamlarla iş birliği yapmak,
- Kadın ve erkek eşitliği ilkesiyle kadınların sporun her alanında ve her düzeyde ön planda olmasını teşvik etmek ve desteklemek,
- Sporcuların tıbbi bakımı ve sağlığı ile ilgili önlemlerin alınmasını teşvik etmek ve desteklemek,
- Sporun ve sporcuların herhangi bir siyasi ve ticari suistimale uğramasına karşı mücadele etmek,
- Spor kuruluşlarının ve resmî makamların sporcuların mesleki ve sosyal geleceğini sağlama çabalarını teşvik etmek ve desteklemek,
- Çevre sorunları için sorumluluk bilincini teşvik etmek ve desteklemek, sporda sürdürülebilir kalkınmayı teşvik etmek ve olimpiyat oyunlarının bu ilkelere göre düzenlenmesini gözetmek olarak sayılmaktadır.

Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (CAS):^[6]

- Spor alanındaki en üst tahkim mahkemesidir ve merkezi İsviçre-Lozan'da olmakla birlikte Sidney ve New York'ta da iki bölgesel yetkili birimi bulunmaktadır.
- Sporla doğrudan veya dolaylı olan bütün ticari anlaşmazlıklarda, disiplin cezalarına ilişkin ihtilafların veya spor teşkilatlarının almış olduğu kararlara karşı başvuru merci niteliğindedir.
- Sporcular, kulüpler, ulusal veya uluslararası spor federasyonları, ulusal olimpiyat komiteleri ve bunların üyeleri, bir spor etkinliği düzenleyenler ve sponsorlar vb. gerçek veya tüzel kişiler CAS'a başvurabilmektedir.

Dünya Anti Doping Ajansı (WADA), IOC'nin girişimi ile Lozan Bildirgesi hükümlerine uygun olarak, sporda uluslararası düzeyde dopingle mücadeleyi teşvik etmek ve koordine etmek üzere kurulmuştur. Başlıca hedefleri:^[7]

- Sporda etik değerlerin geliştirilmesi ve sağlığın korunması,
- Doping etkili maddeler ve yöntemler hakkında yasaklı maddeler listesi hazırlanması,
- Yarışma dışı doping kontrollerinin yönetilmesi,
- Denetim yöntemlerinin, disiplin soruşturmalarının ve cezaların koordinasyonu,
- Eğitim ve iletişim ile ilgili programların geliştirilmesi,
- Doping mücadelesi konusundaki araştırmaların koordinasyonu ve geliştirilmesi olarak sıralanmaktadır.

ETİK AÇIDAN SPOR

Etik, ahlak üzerine düşünme ya da ahlak üzerine felsefe yapma etkinliği olarak tanımlanırken ahlak, davranışlar anlamına gelmektedir. Dolayısıyla spor etiği, özellikle sporcuların ve yöneticilerin ahlaki olgunluk kazanmalarını sağlamaktadır.^[8]

Birçok ülke ve spor tüzel kişileri davranış standartlarını belirleyerek etik kodlar oluşturmuş ve bunları yayımlamıştır.

Spor etiği adil ve dürüst oyunu ifade etmekle birlikte sportif faaliyetlerde uyulması gereken kuralların da çerçevesini çizmektedir. Spor etiği adalet, eşitlik, tarafsızlık, doğruluk, dürüstlük, profesyonellik, sorumluluk, saygı, güvenilirlik gibi erdemleri ihtiva etmektedir.^[1] Spordaki etik değerler destekçiler, izleyiciler ve faaliyette bulunan herkesin yaşamının içinde yer almakta ve toplumsal karakterin oluşmasında katkıda bulunmaktadır. Bu açıdan spor etiği aslında bu faaliyette bulunan herkesi yakından ilgilendirmektedir.

Spordaki etik ilkeleri Elitzen dört ana maddede belirtmektedir:^[9]

1. Spor bir araç değil amaç olarak görülmelidir.
2. Spor yarışmaları adil olmalıdır.
3. Sporda katılım, liderlik, kaynaklar ve ödüller başarı odaklı olmalıdır.
4. Spor yarışmalarında tüm katılımcıların güvenliği sağlanmalıdır.

Fair play, öncelikle “iyi oyun” daha sonra da “iyi oyunu ortaya koyacak ruh hâli ve sporcuya yakışan davranış biçimi”, nihayet “iyi oyunu temin edebilmek için

oyuna katılanların tümünün mutlak olarak yerine getirmek zorunda oldukları davranış biçimlerinin tümü” olarak tanımlanmakta ve spor ahlakının bir ilkesi ve normu olma özelliğine sahip olmaktadır.^[10]

Fair play anlayışına aykırı olan eylemler; sporcunun sağlığını bozan ve sporun amacından sapmasına neden olan doping; sporcular, antrenörler, yöneticiler ve taraftarlar arasında olan şiddet, etik dışı davranışların önde gelen eylemlerindendir.

Uluslararası *Fair Play* Komisyonu 1974 yılında bir deklarasyon yayımlamıştır. Deklarasyonda *fair play*;^[10]

- Kendine,
- Rakibine,
- Takım arkadaşlarına,
- Hakemlere,
- Seyirci ve kamuoyuna saygıya dayanan bir hayat görüşü olarak açıklanmaktadır.

Her ne pahasına olursa olsun kazanmayı ve başarılı olmayı reddetmekte ve kişinin kendini, geleceğini, ailesini ve çıkarlarını düşünmeden rakiplerine ve çevresine karşı özverili olmayı benimsetmeyi amaç edinmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu da 29 Temmuz 2019’da *Fair Play* Talimatı’nı yayımlamıştır. Söz konusu talimatta *fair play*; futbol oyununu dürüstlük içinde oynama, rakibine sportmence davranma düşüncesinden hareketle, müsabakalara katılan kulüpler, futbolcular, hakemler, teknik adamlar, kulüp yönetici ve mensupları ile seyircilerin:^[11]

- Futbol oyun kurallarına riayet etmeleri,
- Rakip takım futbolcularına, yönetici ve teknik heyetine, müsabaka görevlilerine, seyircilere, medya mensuplarına sportmence davranmaları ve bu konuda her türlü çabayı harcamaları,
- Maçlara katılan herkesin, maçtan önce, maç sırasında ve maç sonrasında, maçın sonucuna ve müsabaka görevlilerinin verdiği kararlara saygılı davranmaları olarak tanımlanmıştır.

Avrupa Konseyi tarafından 1992 yılında kabul edilen ve 2001 yılında güncellenen Avrupa Spor Şartı’nda spor “fiziksel olarak formda, ruhsal sağlıkta dengede olmak, sosyal ilişkiler oluşturmak veya her düzeydeki rekabette sonuç elde etmek amacıyla rastlantısal veya organize katılım yolu ile gerçekleşen her düzeydeki faaliyet” olarak tanımlanmıştır.^[12]

Avrupa Spor Şartı'nda:^[12]

- Sporun içinde bulunanların güvenliğini sağlamak,
- Her türlü politik, maddi-manevi eşitsizliklere karşı çözüm bulmak,
- Cinsiyet, ırk, renk, dil, din gibi konularda ayrımcılığı engellemek temel amaç olarak belirlenmiştir.

TÜRK HUKUK SİSTEMİNDE SPOR SÖZLEŞMELERİ

Dört bin sekiz yüz elli yedi sayılı İş Kanunu madde 4/1-g'de bu kanunun sporcular hakkında uygulanmıyacağı açık bir şekilde belirtilmiştir.^[13] Ancak söz konusu kanunun sporcularda uygulanmayacak olması spor kulübüyle yaptıkları sözleşmenin iş sözleşmesi olmadığı anlamına gelmemektedir. Bir ücret karşılığı bir spor kulübüne bağlı faaliyette bulunan profesyonel sporcuların yaptıkları sözleşme iş sözleşmesi olarak kabul edilmektedir. Söz konusu durum yargıtay içtihatlarında da vurgulanmaktadır.

Dolayısıyla spor kulübü işveren, profesyonel sporcular da İş Kanunu'na tabi olmayan işçi statüsünde olmaktadır.

Söz konusu sözleşmeler İş Kanunu'na değil Türk Borçlar Kanunu'na (m. 393 ve diğerleri) tabidir. Türk Borçlar Kanunu genel bir düzenleme olmakla birlikte sporun bağlı olduğu federasyonlar tarafından kendilerine verilen kanun yetkisine dayanarak özel düzenlemeler çıkarabilmektedir.^[14]

Türkiye Futbol Federasyonunun 2016 tarihli Profesyonel Futbolcular Statüsü ve Transferleri Talimatı'nda olduğu gibi profesyonel futbolcuların sözleşmeleri hakkında düzenleme yer almaktadır.^[15]

Söz konusu sözleşmelerden doğan ihtilaflarda 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'a dayanarak federasyon tarafından çıkarılan Statü ve Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı'nda belirtildiği üzere Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, taraflarca görevinin kabul edilmesi hâlinde; kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerlerinin, aralarındaki futbolbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafları incelemekte ve karara bağlamaktadır. Ayrıca sportif cezalar ve yetiştirme tazminatında da görev yapmaktadır.^[11] Ancak söz konusu kurul tarafların birlikte kabul etmesi durumunda görev alabilmektedir yani ihtiyari bir yargılama yapmaktadır.

Örnek dava: Yargıtay 3. Hukuk Dairesinin kararında davalı spor kulübünün sözleşmeli sporcusunun ücret alacağını davalı spor kulübü tarafından ödenmediği iddiasıyla dava açılmış. Davalı spor kulübü, davacıyla aralarındaki sözleşmenin 8. maddesinde, uyuşmazlıkların basketbol federasyonunca inceleneceğine dair hüküm

bulduğunu savunarak tahkim ilk itirazında bulunmuş. Yerel mahkeme de sözleşmede tahkim şartı bulunması nedeniyle davayı reddetmiş. Yüksek mahkeme davacının hizmet sözleşmesi gereğince davalı spor kulübünde profesyonel sporcu olarak görev yaptığı, 7036 sayılı kanuna göre davada görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğunu belirtmiş. Bu durumda ilk itirazın da iş mahkemesine yapılması gerektiğine hüküm vermiştir.^[15]

Kararda da görüleceği üzere profesyonel sporcu ile kulüp arasındaki sözleşme iş sözleşmesi olarak kabul edilmiştir.

Yine sporcular Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun kapsamı dışına çıkarılmadığından, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu madde 4/1-a kapsamında sigortalı sayılmaktadırlar.^[16]

Sözleşmelerin Haklı Nedenle Feshedilmesi

Spor kulüpleri sporcunun sağlık taramasını genellikle sözleşmenin imzalanmasından önce yapmakta ve sağlık durumunun tam olarak ortaya konulmasından sonra sözleşme imzalama yoluna gitmektedir.

Bazı durumlarda kulüpler sözleşmenin sporcunun sağlık durumunda herhangi bir sorun olmaması durumunda geçerli olduğunu beyan edebilmektedir. Ancak FIFA tüzüğü madde 18/4'e göre sözleşmeyi tıbbi sonuçların olumlu çıkmasına bağlayan hüküm geçersiz olarak kabul edilmektedir. Dolayısıyla sonuçlarda sporcunun sağlık probleminin olması durumunda dahi sözleşme geçerli olacaktır.^[17]

Sporcuyla kulüp arasındaki sözleşme taraflara bazı yükümlülükler yüklemektedir.

Kulübün başlıca yükümlülükleri:^[18]

- Ücret konusunda anlaşılan miktarı zamanında yerine getirmek,
- Sporcunun sağlığıyla ilgilenmek, müsabaka, antrenman, kamp ve seyahatlerde gerekli tedbirleri almak,
- Uluslararası kuruluşların düzenlemelerine uymak, ahlaki prensipleri gözetmek ve teşvik etmek olarak sayılabilmektedir.

Sporcuların başlıca yükümlülükleri:^[18]

- Uluslararası kuruluşların düzenlemelerine uymak, ahlaki prensipleri gözetmek ve teşvik etmek,
- Kulübün onayı olmaksızın herhangi tehlikeli veya sportif bir faaliyete katılmamak,
- Kulüp sağlık veya kulüp doktorunun isteği üzerine düzenli olarak sağlık taramalarına girmek ve tedavi olmak,

- Acil durumlar haricinde kulüp sağlık kuruluşunun veya kulüp doktorunun bilgisi olmadan herhangi bir tıbbi tedavi uygulamamak,
- Antrenman ve müsabakalarda oyun kurallarına uygun hareket etmek ve sportmence davranmak, müsabaka görevlilerinin kararlarına uymak ve saygı duymak olarak sayılabilmektedir.

Görüldüğü üzere gerek spor kulüplerinin gerekse sporcuların sağlık ile ilgili yükümlülükleri bulunmakta ve sözleşme şartlarında da sıklıkla yer almaktadır.

SPOR YARALANMALARI ve KUSUR

Spor yaralanmaları, amatör ve profesyonel sporcularda oldukça sık görülen ve ciddi geçici ve/veya kalıcı engelliliğe sebep olan durumların başında gelmektedir. En sık spor yaralanmaları kas ve iskelet sistemiyle ilgili olduğu için tanı ve tedavisi açısından ortopedi ve travmatoloji uzmanları oldukça önemli rol oynamaktadır. Uygun tanı, tedavi ve takip sonrasında kişinin spor ve günlük yaşamına optimum zamanda dönebilmesi bu konuda hekimin sorumluluğunu da gündeme getirmektedir.

Sorumluluk açısından farklı kişi ve kurumların da sorumluluğu olduğu bilinmektedir. Spor kulübü, rakip oyuncu veya ekipman üreticisi yaralanmanın meydana gelmesinde müteselsil sorumlu olabilmektedir. Bu durum da konunun yaralanma şekline bağlı olarak iş kazası statüsünde olabileceğini, hatta uzun süre spor yapanlarda gelişen hastalığın meslek hastalığı olarak da kabul edilebileceği durumların olduğu görülmektedir.

Altı bin üç yüz otuz bir sayılı İşçi Sağlığı ve Güvenliği Kanunu madde 2'de kanunun kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve iş yerlerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanacağını belirtmekle birlikte istisnalar başlığında sportif faaliyetler yer almamaktadır. Bu durumda söz konusu kanun, spor kulüpleri ve sporcular arasında da uygulanmaktadır.^[19]

İş kazaları ve meslek hastalıklarının sporda yansması, spor yaralanmaları ve meslek hastalıkları olarak kabul edilmektedir. İngiltere'de bir yılda 29 milyondan fazla spor yaralanması olduğu, 9,8 milyon sterlin iş gücü kaybına ve 590 milyon sterline mal olduğu ortaya koyulmuştur.^[20,21] Yaptığımız çalışmada benzer çalışmanın ülkemiz için yapılmadığı görülmekle birlikte yaralanmalardan iş gücü kaybının büyüklüğü anlaşılabilir. Yine İngiltere'de 91 profesyonel futbol takımında spor yaralanmalarına bağlı iki sezonda ortalama 24,2 gün spordan uzak kalmaya neden olmuş, yaralanmaların %78'inde en az bir maç kaçırılmasına neden olmuş ve oyuncu başına 1,3 yaralanma gerçekleştiği saptanmıştır.^[22]

Ülkemizde Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne, sporcu sağlığıyla ilgili düzenlemelerin, sporcunun bağlı olduğu federasyonların sağlık kurulu tarafından yapılması kararlaştırılmıştır. Kulüplerin ayrıca profesyonel sporcuları Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK)'na bildirme yükümlülükleri de bulunmaktadır. Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı madde 12'de kulüplerin transfer ettikleri futbolcuları SGK'ye ibraz etme zorunluluğu bulunmaktadır.^[11]

Spor kulüplerinde sağlık hizmeti genellikle federasyonun talimatıyla hekimle masör tarafından verilmekle birlikte bazı spor kulüpleri fizyoterapist, diyetisyen gibi sağlık hizmeti sunucuları da görevlendirmektedir. Söz konusu düzenlemenin iş yeri hekimliği gibi yapılması, tüm spor kulüplerine zorunlu hâle getirilmesi ve sadece tedavi edici sağlık hizmeti değil, koruyucu sağlık hizmetinin kulüp hekimleri tarafından verilmesi aslında ihtiyaçtan da öte önem arz etmektedir. Zira sporcunun yaralanmasının meslek hayatının sekteye uğramasına veya tamamen bitmesine neden olabilecek olmasından dolayı konu oldukça önem taşımaktadır.

Spor müsabakalarında meydana gelen yaralanmalarda kusur tespiti, hayatın diğer alanlarından daha büyük farklılık arz etmektedir. Çünkü ilgili spor dalında belirli bir hareket serbestisi tanımlanmıştır. Rakip oyuncunun bu çerçevede içinde kalıp kalmadığının tespit edilmesi her zaman kolay olamamaktadır.

Spor önceden belirlenmiş kurallar dâhilinde yapıldığından sporcuların bu kurallara riayet etmesi gerekmektedir. Bu kuralların dışında yapılan hareket sonucu kişinin zarar görmesi durumunda hukuki, cezai ve idari sorumluluklar gündeme gelecektir.

Sporcuların sorumluluklarının doğması için bir zarar meydana gelmiş olması, bu zararda bir kusurun bulunması ve hukuka aykırılığın olması, bu zararlar arasında neden sonuç ilişkisinin bulunması gerekmektedir. Zira burada bir kabul edilen riskin bulunması sporun yapıldığı şekline kaynaklanmaktadır. Sporcu, ilgili branşın kuralları çerçevesinde bazı riskleri kabul etmiş sayılmakta ve bu çerçevede meydana gelen zarardan dolayı zarar verenin hukuki sorumluluğu doğmamaktadır. Meydana gelen zararın kabul edilen risk sınırında kaldığının açıklanabilmesi için sporun doğasında olması gerekmektedir. Bu gibi durumlarda riskli hareketler spor kurallarında belirtilmekte ve yaralanmanın bu riskli hareketler içinde olması durumunda sorumluluk gündeme gelebilmektedir.

Sporcuların zararın meydana gelmemesi için dikkat ve özen yükümlülüğünü yerine getirmesi gerekmektedir. Dikkat ve özen yükümlülüğünün tespiti *fair play*, kurallar

ve oyun kültürü gibi unsurlar göz önünde bulundurularak değerlendirilir.

Benzer durum spor kulübü için de geçerlidir. Kulüp, sporun yapılması için gerekli uygun ortamı ve donanımları sağlamalıdır. Bu konuda oluşan bir aksaklık yüzünden sporcunun zarar görmesinde kulübün de sorumluluğu doğabilecektir.

SPOR YARALANMALARININ İŞ KAZASI-MESLEK HASTALIĞI OLARAK DEĞERLENDİRİLMESİ

Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu madde 23'te "Spor federasyonunun üyesi olduğu uluslararası kuruluşlar tarafından profesyonel olarak kabul edilen ve mevzuata göre profesyonel faaliyette bulunmasına izin verilen spor dallarında, bir spor kulübü veya spor anonim şirketine sözleşme ilişkisi ile bağlı biçimde profesyonel olarak spor faaliyetinde bulunulabilir. Bu şekilde müsabakalara katılan sporcu için spor faaliyeti onun esas mesleği kabul edilir. Profesyonel sporcunun statüsü ile hak ve yükümlülükleri, faaliyette bulunduğu spor dalının bağlı olduğu spor federasyonu tarafından belirlenir." şeklinde düzenlenmiştir.^[23]

Spor yaralanmasının hukuki olarak iş kazası statüsünde olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Beş bin beş yüz on sayılı kanunun 13. maddesinde iş kazası:

- a) Sigortalının iş yerinde bulunduğu sırada,
- b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş nedeniyle sigortalı kendi adına ve hesabına bağımsız çalışıyorsa yürütmekte olduğu iş nedeniyle,
- c) Bir işverene bağlı olarak çalışan sigortalının, görevli olarak iş yeri dışında başka bir yere gönderilmesi nedeniyle asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,
- d) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere gidiş geliş sırasında, meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedenen ya da ruhen özüre uğratan olaydır, şeklinde tanımlanmıştır.^[16]

Dolayısıyla spor yaralanmasının mevzuata göre iş kazası olarak nitelendirilebilmesi için kazaya uğrayan kişinin Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında sigortalı sayılması, spor kulübü tarafından belirlenen bir müsabakada, antrenmanda veya gidiş-geliş aşamasında kaza meydana gelmesi, yaralanma sonucu bir zararın ortaya çıkması ve yaralanma ile zarar arasında neden-sonuç ilişkisinin bulunması gerekmektedir.

Örnek dava: Yargıtay 17. Hukuk Dairesinin 4 Mayıs 2017 tarihli 2014/21811 esas, 2017/5041 karar sayılı kararında; ... Belediye Gençlik ve Spor Kulübü Derneğinin

lisanslı sporcusu kulüp ile birlikte müsabakaya katılmak için yola çıktıklarını ve sürücünün uyuklaması sonucu gelişen kaza sonucu sol kulağını kaybetmesi üzerine maddi ve manevi tazminat talepli dava açmış ancak yerel mahkeme, spor kulübü ve taşıyıcı şirket yönünden davayı reddetmiş. Sporcunun vekilinin temyiz etmesi üzerine Yargıtay, spor kulübünün sorumluluğunun olduğunu belirterek yerel mahkemenin kararını bozmuştur.^[24]

Altı bin üç yüz otuz bir sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun dördüncü maddesinde "İşveren, çalışanların işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlamakla yükümlü olup bu çerçevede; a) Mesleki risklerin önlenmesi, eğitim ve bilgi verilmesi dâhil her türlü tedbirin alınması, organizasyonun yapılması, gerekli araç ve gereçlerin sağlanması, sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hâle getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapar." şeklinde düzenleme bulunmaktadır.^[19]

Yine iş kazalarında işverenin sorumluluğu konusunda 5510 sayılı kanunun 21. maddesinde "İş kazası ve meslek hastalığı, işverenin kastı veya sigortalıların sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmişse, SGK tarafından işverene ödettirilir." şeklinde düzenleme bulunmaktadır.^[16]

Bir diğer durum da kaçınılmazlık ilkesidir. Kaçınılmazlık ilkesinde yaralanmanın meydana geldiği tarihte geçerli bilimsel ve teknik tüm kuralların alınmasına rağmen yaralanma gerçekleşmişse yani spor kulübünün sorumluluğu kapsamında tüm tedbirlerin alınmış hâlidir.^[25]

Söz konusu iş kazasının olması her zaman işverenin sorumluluğunun olduğu sonucunu doğurmamaktadır. İş kazasının işverenin yani kulübün kastı veya sporcunun sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmesi durumunda işveren Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı sorumlu hâle gelir. Spor Disiplin Yönetmeliği madde 14'te "Ev sahibi kulüp veya takım, müsabakanın oynanacağı spor alanının ve çevresinin düzenini ve güvenliğini sağlamakla yükümlüdür." şeklinde düzenlenmiştir.^[26]

Yaralanma rakip sporcu tarafından yapılan bir fiil sonucu da meydana gelebilir.

Örnek dava: Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 6 Aralık 2013 tarihli 2013/364 esas, 2013/1543 karar sayılı kararında halı saha maçında futbol oynandığı sırada davalı rakip oyuncunun kasıtlı ve kusurlu hareketi nedeniyle ayağında kırık gelişmesine istinaden tazminat talepli dava açılmış. Davalı oyuncu da her iki tarafın topa aynı anda müdahale etmesi ve çarpışması sonucunda yaralanmanın geliştiğini ve kasit olmadığını savunmuş. Yerel mahkeme tarafından bilirkişi raporunda belirtilen

yaralanmanın spor oyun kuralları içinde kaldığı, davalı oyuncunun ağır kusurlu ve kasıtlı hareketinin olmadığını belirten bilirkişi raporuna istinaden davayı reddetmiş. Mahkemece, spor karşılaşmalarında meydana gelen yaralanma veya ölüm olayında hukuki veya cezai bir sorumluluğun doğabilmesi için bu sonucu o spor dalının kurallarına aykırı bir hareket sonucu oluşması, bu hareketin hukuka aykırı olması ve hareketi yapanın kusurlu bulunması, zararlar sonuç arasında uygun illiyet bağının bulunması gerektiği, davacının yaralanmasına yol açan olayın spor oyun kuralları içinde kaldığı, davalının ağır kusurlu veya kasıtlı bir hareketinin olmadığı bu nedenle hukuki sorumluluğunun bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.^[27]

Yargıtay, spor faaliyetinin hukuka uygunluğu konusunda bilirkişilerce yalnızca spor oyun kurallarına uygun davranılıp davranılmadığı irdelenmişse de spor faaliyeti sırasında hukuk kurallarına uymak bir hukuki zorunluluk olduğundan somut olayın çözümünde öncelikle Türk Borçlar Kanunu'nun haksız fiile ilişkin 41. ve devamındaki maddelerinde düzenlenen hükümlerinin göz önüne alınması ve spor hukukunun ayrı ve bağımsız bir hukuk dalı olmadığının gözetilmesi gerekir.^[14] Yine uyumsuzluğun çözümünde göz ardı edilmemesi gereken bir diğer kurallar silsilesi ise sportif davranış kurallarıdır. Zira bu davranış kurallarına aykırılık da eylemin hukuka aykırılığı sonucuna varılmasını sağlayabilir. Şu durumda, yerel mahkemece anılan ilkeler ve kurallar çerçevesinde, davada dinlenen tüm tanık beyanlarının tek tek irdelenmesi suretiyle üç kişilik bilirkişi heyetinden rapor alınmak suretiyle davalının sorumluluğu olup olmadığının belirlenmesi gerekir. Anılan yönlerin yeterince incelenmeden davanın reddine ilişkin olarak verilen kararın bozulmasına karar vermiş. Ancak yerel mahkeme kararında direnmesi üzerine dosya hukuk genel kurulunun önüne gelmiş.^[27]

Çeşitli spor dalları ile ilgili oluşturulan federasyonlardan biri olan Türkiye Futbol Federasyonu Yönetim Kurulu tarafından kabul edilen 1 Ağustos 2013 tarih ve 31 sayılı Futbol Disiplin Talimatı'nın manevi unsur başlıklı 5. maddesi ile aksine açık bir düzenleme bulunmadığı sürece eylemin kasten veya taksirle işlenmesi hâlinde cezalandırılacağı kabul edilerek, verilecek disiplin cezası için kusurlu bir davranışın bulunması aranmıştır. Yine aynı talimatın sportmenliğe aykırı hareket başlıklı 35. maddesinde ise sportmenliğe veya spor ahlakına aykırı hareket eden, tutum ve davranışların cezalandırılması kabul edilmektedir. Ayrıca kural dışı hareketler başlıklı 42. maddesinde ise futbol oyun kurallarına aykırı olarak sert ve ciddi faul eylemlerinin cezalandırılmasının gerektiği kabul edilmiştir. Ayrıca 24 Ağustos 1993 tarih ve 21678 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan "Türkiye Futbol

Federasyonu *Fair Play* Talimatı'nın *fair play* tanımı başlığını taşıyan 5. maddesinde "Futbol oyununu dürüstlük içinde oynama, rakibine sportmence davranma düşüncesinden hareketle, müsabakalara katılan kulüpler, oyuncular, hakemler, teknik yönetici, öğretici ve eğiticiler ve seyircilerin:^[11]

a) Oyun ve yarışma kurallarına riayet etmeleri,

b) Karşı takım oyuncularına, maçı yönetenlere, maçla ilgili diğer görevlilere, seyircilere, basın ve yayın temsilcilerine sportmence davranmaları ve bu konuda her türlü çabayı harcamaları,

c) Maçlara katılan herkesin, maçtan önce, maç sırasında ve maç sonrasında, maçın sonucuna ve maçı yönetenlerin verdiği kararlara saygılı davranmaları, *fair play* hareketleridir." şeklinde *fair play* tanımı yapılmıştır.^[27]

Bu düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, kişilerin spor hakkına başkalarının yapılan haksız tecavüzlere karşı sporcunun korunması amaçlanmaktadır. Bu nedenle sporcular spor karşılaşmaları sırasında yapılan haksız saldırı sonucu uğradıkları maddi ve manevi zararların tazmini amacıyla açtıkları tazminat davasının dayanağı olan 818 sayılı Borçlar Kanunu'nun 41. maddesinde "Mesuliyet Şartı" başlığı altında "Gerek kasten gerek ihmal ve teseyyüp yahut tedbirsizlik ile haksız bir surette diğer kimseye bir zarar ika eden şahıs, o zararın tazminine mecburdur."^[27] Ahlaka mugayir (ahlaka bağlı kalmamak) bir fiil ile başka bir kimsenin zarara uğramasına bilerek sebebiyet veren şahıs, kezalik o zararı tazmine mecburdur." hükmü yer almakta; aynı kanunun "Şahsi Menfaatlerin Haleldar Olması" başlıklı 49. maddesinde ise "Şahsiyet hakkı hukuka aykırı bir şekilde tecavüze uğrayan kişi, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat namıyla bir miktar para ödenmesini dava edebilir."^[27] Hâkim, manevi tazminatın miktarını tayin ederken tarafların sıfatını, işgal ettikleri makamı ve diğer sosyal ve ekonomik durumlarını da dikkate alır. Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine diğer bir tazmin sureti ikame veya ilave edebileceği gibi tecavüzü kınayan bir karar vermekle yetinebilir ve bu kararın basın yolu ile ilânına da hükmedebilir." düzenlemesine yer verilmektedir.

Borçlar Kanunu'nda sorumluluk nedenleri arasında düzenlenen haksız fiil ise hukuka aykırı bir eylemle başkasına zarar verilmesidir.^[27]

Haksız fiilden söz edilebilmesi için şu dört unsurun birlikte bulunması zorunludur: Öncelikle ortada hukuka aykırı bir fiil bulunmalı, bu fiili işleyen kusurlu olmalı, kusurlu şekilde işlenen ve hukuka aykırı olan bu fiil nedeniyle bir zarar doğmalı ve sonuçta doğan zarar ile hukuka aykırı fiil arasında nedensellik bağı bulunmalıdır. Bu unsurların tümünün bir arada bulunmadığı, bir veya

birkaç unsurun eksik olduğu durumlarda, haksız fiilin varlığından söz edilemez.

Bir eylem hukuka aykırı olsa bile hukuka aykırılığı ortadan kaldıran hukuka uygunluk nedenlerinden birinin bulunması hâlinde, sorumluluktan söz edilmesi mümkün değildir. Somut olay bakımından eylemin halı sahada oynanan futbol müsabakası sırasında meydana gelmiş olması nedeniyle, spor karşılaşmaları bakımından hukuka uygunluk nedenleri olarak, Türk Borçlar Kanunu'nun^[14] 52. maddesinde düzenlenen meşru müdafaa hâli, BK 44. maddesinde düzenlenen mağdurun izni ve birlikte kusur hâli, kanunun verdiği yetkinin kullanılması ile zararı göze alma olarak sayılabilir.^[27]

Spor müsabakaları hukuka uygunluk nedeni bakımından değerlendirildiğinde; kanunun verdiği yetkinin kullanılması bakımından bir sporcu, ilgili spor kurallarının kendisine verdiği yetkiyi kullanmaktaysa, yaptığı hareketler sonucu bir zarar doğmuş olsa bile bu zarar nedeniyle sporcunun sorumluluğuna gidilmesi mümkün olmayacaktır. Zira oyun kurallarına uygun hareket etmiş olması nedeniyle sporcunun eylemi hukuka uygun kabul edilecektir. Bununla birlikte sporcunun eylemi oyun kuralları içinde kalsa bile spor ahlakı denilen *fair play* kurallarına aykırı olması hâlinde de BK 41/2. maddesi uyarınca hukuka aykırı sayılmalı ve rakip sporcuya bu şekilde davranan sporcunun sorumlu olacağı kabul edilmesi gerekmektedir (Dosya içeriği: Ş. Ertaş, H. Petek, *Spor Hukuku, Ankara-2005. s. 313*). Mağdurun rızası ile ilgili hukuka uygunluk nedenine gelince, emredici hukuk kurallarına, ahlak ve kişilik haklarına aykırı olmadığı takdirde, mağdurun rızası eylemi hukuka uygun hâle getirecektir. Eylem emredici hukuk kurallarına, ahlaka ve kişilik haklarına aykırı ise mağdurun rızası olsa bile hukuka uygun hâle gelmeyecektir. Spor karşılaşmalarında sporcuların, oyun kuralları içerisinde kalması koşuluyla rakiplerinin müdahalelerine izin verdikleri kabul edilmektedir. Burada sporcuların rakiplerine verdikleri izin kendilerini yaralaması konusunda olmayıp oyun kurallarının izin verdiği müdahalelerdir. Bu nedenle eylemin oyun kuralları içerisinde kalan bir eylem olduğunun tespiti önemli olacaktır. Zararı göze alma konusuna gelince, spor veya gösteri amaçlı oyun ve yarışmalara katılan kişilerin, katıldıkları oyun ve yarışmalardan doğabilecek yaralanmaları ve benzer sonuçları göze alarak katıldıkları kabul edilir. Burada verilen izinden kasıt oyunda yaralanmaya açıkça izin değil, yarışmalardan doğabilecek yaralanma ve benzer sonuçlarını görüp göze alıp oyuna ve yarışmaya katılmasıdır. Sporcu oyuna ve yarışmaya katılırken, oyun kuralları çerçevesinde meydana gelebilecek normal yaralanmalara izin verdiğinin kabulü gerekir, yoksa oyun kurallarına uymayan eylemlerle karşıdaki sporcuya verilen zararlar için izinden bahsedilmesi mümkün olmayıp

söz konusu eylem sporcunun kişilik haklarına yapılan bir saldırı olarak kabul edilmesi gerekmektedir (Dosya içeriği: Ertaş/Petek, a.g.e. s, 63).^[27]

Sonuç olarak, zarara sebep olan kişinin oluşan yaralanmaların hepsi için sorumlu tutulması, ilgili müsabaka kurallarına uyulmuş olması hâlinde her hâlükârda yerinde olmayıp, sporcular ancak tasvip edilen sertliğin ve böylece adil olmanın sınırlarının aşıldığı durumlar bakımından yaralanmalar nedeniyle sorumlu tutulmalıdırlar (Dosya içeriği: R. Gülşen, *Spor Hukuku, Ankara 2013. s. 78*). Ağır bir kural ihlalinin ne zaman kabul edilebileceği ise yapılan spor müsabakasının çeşidine bağlı olarak her somut olayın koşulları göz önüne alınarak araştırma yapılması gerekmektedir.^[27]

Tüm bu açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde:

“Davacının ayağının muhtelif yerlerinden kırılması sonucu ve %4,3 sürekli iş gücü kaybına uğrayacak şekilde yaralanması ile sonuçlanan olayda davalı eyleminin; futbol oyun kurallarına aykırı olarak sert ve ciddi faul eylemi olup olmadığı, tasvip edilen sertliğin yani adil olmanın sınırlarının aşıp aşılmadığı, sportmenliğe veya *fair play* (spor ahlakı) ilkesine aykırı tutum ve davranış olup olmadığı hususu dosya kapsamından yeteri açıklığa kavuşturulmamıştır. Bu bakımdan, futbol konusunda uzman, futbol hakemi, futbol teknik adamı ve futbol oyuncusundan oluşacak üç kişilik bilirkişi heyetinden rapor alınarak, bu husus açıklığa kavuşturulup varılacak uygun sonuca göre bir karar verilmesi gerekmektedir.”^[27] şeklinde belirtilmiştir.

Not: Dava dosyası içeriğinde, mahkeme heyetinin raporunu yazarken yararlandıkları kaynaklar parantez içinde belirtilmiştir.

Sosyal Güvenlik Kurumu Ödeneği

Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından sporcuya veya hak sahiplerine mevzuat gereğince bazı ödemeler yapılır; geçici iş göremezlik ödeneği, sürekli iş göremezlik ödeneği gibi. Yaralanmanın işverenin kastı veya sporcunun sağlığını koruma ve iş güvenliği mevzuatına aykırı bir hareketi sonucu meydana gelmesi durumunda işveren Sosyal Güvenlik Kurumuna karşı sorumlu hâle gelir ve söz konusu ödemeler sosyal güvenlik kurumu tarafından işverene yani spor kulübüne ödettirilebilir.

Sporcunun vefat etmesi durumunda da hak sahiplerine Sosyal Güvenlik Kurumu tarafından bazı ödemeler yapılır. Ancak bu ödemeler zararının tamamını karşılayabilmektedir. Bu durumda SGK tarafından karşılanmayan bakiye zarar için hak sahipleri spor kulübüne başvurabilmektedir.

Sporcunun yaralanmasında veya vefat etmesinde kulübün cezai sorumluluğu da doğabilmektedir. Kulüp gerekli iş sağlığı ve güvenliğini almayarak cezai yaptırıma da uğrayabilecektir.

Örnek dava: Spor kulübünün sorumluluğunu konu alan bir karar da Yargıtay 12. Ceza Dairesinin 23 Mart 2021 tarihli 2019/10523 esas 2021/2976 sayılı kararında karşımıza çıkmaktadır. ... Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü ... Yüzme Havuzunun çocuk havuzunda bulunduğu sırada ayağının kırık tahliye mazgalı nedeniyle kesilerek basit tıbbi müdahale ile giderilebilir şekilde yaralanması ile sonuçlanan olayda, havuz sorumlusu olduğunu beyan eden sanığın ... Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde çalıştığı anlaşılmalı, kamu görevlisi olup olmadığı araştırılarak, kamu görevlisi olduğunun tespit edilmesi hâlinde, görevi nedeniyle gerçekleşen taksirle yaralama olayında eylemin 4483 sayılı kanun uyarınca soruşturma iznine tabi olduğu gözetilerek ilgili merciden soruşturma izni istenip, davanın bu izin süresince durmasına karar verilmesi gerekirken yargılamaya devamla hüküm kurulması; dosyanın iş güvenliği uzmanlarından oluşan üç kişilik bir bilirkişi heyetine tevdi edilerek görüş alınması, alınan raporda sanık haricinde başka yetkililere kusur atfedilmesi hâlinde ilgili şahıs veya şahıslar hakkında suç duyurusunda bulunularak, haklarında iddianame tanzim edilmesi hâlinde dosyaların birleştirilerek yargılamaya devam edilmesi, haklarında kovuşturmayla yer olmadığına dair karar verilmesi hâlinde ise soruşturma evrakının denetime olanak verecek şekilde dosya arasına alınarak sanığın hukuki durumunun tespit ve tayini gerekirken eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm tesisini aykırı bularak bozulmuştur.^[28]

Burada söz konusu yüzme havuzunun mazgalının kırık olmasından dolayı sporcunun yaralanmasında sorumlu kişinin tespit edildikten sonra cezai yargılamaya başlanması gerektiği üzerinde durulmuştur.

Örnek dava: Başka bir olguda Yargıtay 12. Ceza Dairesinin kararında ... ilçesinde faaliyet gösteren ... Tekvando Spor Kulübünde gerçekleşen olayda, spor kulübü başkanı ve antrenörü olan sanık ...'nin kulüpte öğrenci olan 20 Ağustos 1998 doğumlu katılan ...'a, kendisinden fiziken ve yaşça büyük olan 12 Aralık 1997 doğumlu ... ile maç yapmaları konusunda talimat verdiği, her iki öğrencinin sanığın talimatı doğrultusunda ve gözetiminde maça başladıkları ancak maç sırasında katılanın rakibi olan ...'nun, çenesine tekmeyle aşırı derecede sert vurduğunu belirterek yakındığı, sanığın buna rağmen maça devam etmeleri konusunda talimat verdiği, ...'nun; katılanın yakındığı üzere, aynı şekilde, çenesine ikinci kez tekmeyle sert darbe vurması sonucu katılanın bilincini kaybederek bayıldığı, hayati tehlike geçirmeyecek, basit tıbbi müdahale ile giderilemeyecek ve hayati fonksiyon-

larını orta (3. üçüncü) derecede etkileyecek nitelikte çene kemiğinde kırık oluşacak nitelikte yaralandığı olayda; dosya içerisine sunulan belgelere göre olay anında müsabaka yapan katılan ve rakibi olan tanık ...'nun siyah kuşak sahibi oldukları, aralarında müsabaka yapmalarını gerektirecek herhangi bir farklılık bulunmadığı, yapılan sporun özelliği itibarıyla müsabaka sırasında bu şekilde darbelerin alınmasının kuvvetle muhtemel olduğu ve bu sporu yapan öğrencilerin bu durumu kabul ederek eğitim alıp müsabaka yaptıkları, olay anında spor salonunda bulunan ve tanık olarak ifadesine başvurulmuş ...'in beyanına göre de sanık ...'nin müsabakanın devamı sırasında katılanın aldığı darbenin etkisi ile müsabakaya devam edemeyecek durumda olmasına rağmen onu müsabakaya devam etmeye zorlama şeklinde herhangi bir tavır, davranış ve eyleminin söz konusu olmadığı anlaşılmış olup, bu duruma göre sanığın meydana gelen katılanın yaralanması olayında kendisine yüklenebilecek herhangi bir kusur bulunmadığı anlaşılmalı, tebliğnamede bu hususta bozma içeren görüşe iştirak edilmemiştir.^[29]

Yapılan yargılamaya, toplanıp karar yerinde gösterilen delillere, mahkemenin kovuşturma sonuçlarına uygun olarak oluşan kanaat ve takdirine, incelenen dosya kapsamına göre, katılan vekilinin kusur durumuna ilişkin temyiz itirazlarının reddiyle, sair yönleri usul ve kanuna uygun bulunan hükmün isteme aykırı olarak onanmasına 1 Mart 2021 tarihinde oy birliğiyle karar verilmiştir. Kararda yapılan araştırma sonucunda yaralanan sporcunun müsabakaya devam etmesi konusunda herhangi bir müdahalede bulunulmadığı ortaya konulmuş ve spor kulübünün çalışanlarının kusurlu olmadıkları yönünde karar verilmiştir.^[29]

Örnek dava: Yargıtay Ceza Kurulunun 15 Haziran 2021 tarihli, 2017/695 esas, 2021/278 karar sayılı kararında; 21 Mayıs 2012 tarihinde ... Büyükşehir Belediyesi Başkanlığına ait ... Parkında katılanın ... Gençlik Parkında yaralanması ... yerde bulunan ... Türk Hava Kurumu Gençlik Parkı içinde bulunan basketbol sahasında 21 Mayıs 2012 günü basketbol oynayan mağdur ... basket topunu çembere attıktan sonra, smaç yaparak potaya asılmış, asılmasının etkisiyle basketbol potasının sabitlendiği ayaklar kaynak noktalarından kırılmış, devrilen potanın ağırlığı altında kalan ... ciddi bir travmaya maruz kalmıştır.^[30]

... Adli Tıp Şube Müdürlüğünün 16 Ekim 2012 tarih 2012/11871 sayılı raporunda katılan mağdur ...'ın travmanın etkisiyle: "... mevcut lezyonlara neden olan yaralanmanın:

- a) Şahsın yaşamını tehlikeye soktuğu,
- b) Basit bir tıbbi müdahale ile giderilemeyecek nitelikte olduğu,

c) Vücuttaki kemik kırıklarının hayat fonksiyonlarına etkisinin hafif (1), orta (2-3), ağır (4-5-6) olarak sınıflandırıldığı ve birden fazla kırık olması sebebiyle skorlama yapılarak; kişide tariflenen edilen listezis ve kırıkların müştereken hayat fonksiyonlarını ağır (6) derecede etkileyecek nitelikte olduğu” görüşü bildirilmiştir.^[30]

Katılana ait ... Adli Tıp Şube Müdürlüğü'nün 6 Aralık 2013 tarihli, 2013/15184 sayılı raporunda ise “... duyularından veya organlarının işlevinin yitirilmesine neden olduğu” görüşü bildirilmiştir. ... olayın etkisiyle çalışma gücünü %100 nispette kaybetmiştir.^[30]

Kazaya neden olan potanın 1985 yılında imal edilerek parkta konuşlandırıldığı, olay anına kadar 27 yıl süreyle parkta konuşlu tutulduğu anlaşılmaktadır. Parkta konuşlu kazaya neden olan pota: “TSE'nin kullanmış olduğu standart, FIBA'nın kullanmış olduğu EN-1270 standardı ile birebir aynı” değildir.^[30]

Potanın standart dışılığı durumu, İş Güvenliği Uzmanı ... tarafından düzenlenmiş 20 Temmuz 2013 tarihli rapor içeriğinde şu şekilde belirtilmiştir: “Yüklenici firma tekniğe uygun bir şekilde potayı imal ederek, güvenli bir şekilde tespitini yapmamış, eksiz, kaynaksız taşıyıcı üzerine potayı tespit etmemiştir.”^[30]

Bilirkişi, ...'in yaralanmasıyla sonuçlanan olayda yüklenici firma sahibinin asli kusurlu olduğunu belirtmiştir.^[30]

Hükümlüler ... ve ...'in ... Gençlik Parkı'nda konuşlu basketbol potalarının standart dışı malzemededen, bilimsel yöntemlere bağlı kalınmaksızın imal edildiği, ayıplı mal niteliğinde olan bu potaların yine zemine hatalı bir şekilde montajının yapıldığı; kaynakların hatalı yapıldığı; malzemede metal yorgunluğunun olduğu, bu durumun oyuncular için risk oluşturduğu konularında bilgili, eğitilmiş, donanımlı oldukları; bütün bunlara rağmen eylemsizlik içinde kaldıkları, müteyakkız hareket etmedikleri süreçte toplanmış kanıtlar çerçevesinde sabit değildir.^[30]

Bir kişinin nitelikli bir biçimde yaralanmasıyla sonuçlanan olayın nedensel sürecinde taksirli, kusurlu hareketleriyle etkili olduklarının sabit olmadığı görüşüyle itiraz kanun yoluna başvurmuştur.

Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 308. maddesi uyarınca inceleme yapan Yargıtay 12. Ceza Dairesince 11 Nisan 2017 tarih ve 11167-2997 sayı ile itiraz nedeninin yerinde görülmediğinden bahisle Yargıtay Birinci Başkanlığına gönderilen dosya, Ceza Genel Kurulunca değerlendirilmiş ve açıklanan gerekçelerle karara bağlanmıştır. İşlevinin yitirilmesine neden olacak şekilde yaralandığı, ... Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Şube Müdürü olan sanık ...'in, Belediye sınırları içerisinde kalan mevcut yeşil alanların ve kent mobilyalarının bakımının yapılması; aynı birimde Teknik İşler Sorumlusu

olarak görev yapan sanık ...'in ise, Parklar ve Bahçeler Şube Müdürlüğü sorumluluğundaki parklar, dinlenme alanları, yeşil alanlar ve kent mobilyaları ile ilgili her türlü imalat, bakım ve onarım işinin yapılması hususlarında görev ve sorumluluğunun bulunması, söz konusu olayın basketbol pota direğinin tekniğe uygun, sağlam şekilde kurulmaması, pota direğinin zemine ve kaidesine bağlantı noktalarının hatalı yapılması ve direk ayaklarının demir kaidelere bağlandığı kesimdeki kaynak uygulamasının eksik ve hatalı yapılmasının yanında park içinde kamunun kullanımına sunulmuş olan basketbol pota direklerinin ilgili ve sorumlu kamu hizmeti yürütücüleri tarafından gerekli bakım ve onarımlarının yaptırılmaması, zaman içinde zorlamalarla ve doğal sebeplerle spor ekipmanında (kent mobilyasında) oluşacak ve direklerin dayanımını azaltarak tehlikeye yol açabilecek aşınma, yıpranma, korozyon, paslanma, çürüme ve benzeri bozucu faktörlerin periyodik ve detaylı şekilde izlenip kontrol edilerek eksiklerin giderilmemesi nedeniyle de meydana geldiğinin kesin olarak tespit edilmesi hususları birlikte değerlendirildiğinde; sanıkların sorumluluklarında bulunan kent mobilyalarının bakımını sağlamak ve bu eşyanın tehlike yaratmasını önlemek amacıyla gerekli önlemleri almakta yetersiz kalmaları ve sadece önleme faaliyetlerini gelen şikâyetler ile dar kapsamda bırakmaları nedenleriyle olayın meydana gelmesinde kusurlu oldukları kabul edilmelidir, şeklinde karar verilmiştir.^[30]

Kararda basketbol potasını yapan yüklenici firma ve denetim görevi bulunan Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğünde görevli ilgili kişilerin sorumlulukları ve kusurları olduğuna karar verilmiştir.

Gerekli iş sağlığı ve güvenlik tedbirleri açısından sporcuların sağlık kontrolleri ve kullanıcı ekipmanlarının tedariki önem arz etmektedir. Sağlık kontrollerine tabi tutulmadan gelişebilecek bir ölüm veya yaralanmada kulüp taksirle ölüme/yaralanmaya sebebiyet verme suçundan yargılanabilecektir.

Söz konusu sağlık tedbirlerinin takım doktoru ve/veya kulüp doktoru kontrolünde yapılması, istenmeyen sonuçlarla karşılaşılma durumunu en aza indirecektir.

Bu da işverenin yani spor kulübünün söz konusu kazanın olmasında bir kusurunun varlığı durumunda sorumlu olacağı anlamına gelmektedir. Sahanın durumu, spor malzemeleri, antrenman yoğunluğu ve süresi spor kulübünün sorumluluğunda olan kavramlardır.

Örnek dava: Spor kulübünün sorumluluğu ile ilgili bir diğer karar da Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin kararında spor müsabakasında sahaya atılan meşale nedeni ile yaralanan foto muhabirinin yaralanması sonucu maddi ve manevi zararın tazmini için dava açılmasıdır.

Yerel mahkeme, spor kulübü yönünden maddi tazminat yönünden davayı reddetmiş. Yüksek Mahkeme, 6222 sayılı kanunun 17. maddesi ile, spor alanlarına ve bu alanlardaki eşyaya kasten zarar verilmiş olması hâlinde, meydana gelen zararların tazmini hususunda zarar veren kişiler ile onların taraftarı olduğu spor kulübü meydana gelen zarardan müteselsilen sorumlu oldukları hususu düzenlenmiş olup, zarar veren kişinin, davalı ... Yatırımları Sanayi ve ... A.Ş.'ye ayrılan tribün kısmında yer aldığı dosya kapsamında anlaşılmalı bu davalıya da husumet düşer. Mahkemece, işin esasına girilerek varılacak sonuca göre hüküm kurulması gerekirken bu davalı yönünden husumet yokluğundan davanın reddine karar verilmesi doğru olmayarak kararı bozmuştur.^[31]

Davacının davalı ... Kulübü Derneğine yönelik temyiz itirazlarına gelince:

Davacı, tedavi ve yol gideri ile birlikte fotoğraf makinesinin zarar gördüğünü belirterek tamiri için gerekli giderin ödenmesini istemiştir. Türk Borçlar Kanunu'nun 50. maddesinde^[14] "Zarar gören, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır. Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler." hükmü düzenlenmiştir. Mahkemece, davacının fotoğraf makinesinin tamir gideri ile ilgili belgesi bulunmasa dahi anılan düzenleme uyarınca hakkaniyet ölçüsünde ve olayın oluşuna uygun bir maddi tazminata karar verilmiştir. Aksi yönde hüküm kurulmuş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.^[31]

Spor kulüplerinin saha içinde ve sporcular üzerinde yaşanan haksız fiilden sorumlu olduğunu göstermektedir.

Meslek hastalıkları konusunda da 5510 sayılı kanunun 14. maddesinde meslek hastalığı, "Sigortalının çalıştığı veya yaptığı işin niteliğinden dolayı tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı geçici veya sürekli hastalık, bedensel veya ruhsal engellilik hâlleri." olarak tanımlanmıştır.

Bu durumda sporcuda meydana gelen hastalığın meslek hastalığı olabilmesi için söz konusu hastalığın yapıldığı spordan kaynaklanmış olması ve bunun tam olarak ortaya konulabilmesi gerekmektedir. Bir başka deyişle sporcunun bu sporu yapmaması durumunda hastalığın ortaya çıkmayacağı söylenebilirse meslek hastalığından bahsedilebilecektir.^[16]

Meslek hastalığını iş kazasından ayıran en büyük özellik, iş kazasında kazayı meydana getiren harici sebebin bir defada cereyanı iken meslek hastalığında bu sebebin

devamlı olarak tekrarlanmasıdır.^[32] Dolayısıyla meslek hastalığı, iş kazası gibi aniden ve çok kısa bir zaman aralığında meydana gelmemektedir.

Meslek hastalıkları Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği'nin 18. maddesinde:^[33]

- A Grubu: Kimyasal maddelerle olan meslek hastalıkları,
- B Grubu: Mesleki cilt hastalıkları,
- C Grubu: Pnömonyozlar ve diğer mesleki solunum sistemi hastalıkları,
- D Grubu: Meslek bulaşıcı hastalıklar,
- E Grubu: Fizik etkenlerle olan meslek hastalıkları olmak üzere beş grupta toplanmıştır.

Görüüleceği üzere sportif faaliyetlerden kaynaklanan meslek hastalıkları E grubunda, yani fizik etkenlerle olan meslek hastalıkları başlığında yer almaktadır. Yönetmeliğin ekinde bulunan listede yükümlülük süreleri de belirtilmiştir. Burada meslek hastalığının gelişimi ile işverenin yükümlülüğünün olduğu süreler her hastalık için belirtilmiştir. Listede yer almayan hastalıkların meslek hastalıkları sayılıp sayılmayacağı Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulunca karara bağlanmaktadır.

SONUÇ

Spor hukuku sporun toplum üzerindeki olumlu-olumsuz etkilerini, yarattığı ekonomik değerleri, oluşturulan kurumlar, kurallar ve kişiler arası anlaşmazlıkların ortaya çıkması sonucu gelişen ulusal ve uluslararası kaynaklardan beslenen bir hukuk dalıdır.

Sporcu-spor kulübü ve diğer spor profesyonelleri arasındaki hukuki ilişkinin iş sözleşmesi statüsünde olması, profesyonel sporcuların müsabakalardaki yaralanmalarının mevzuatta belirtilen diğer unsurları da taşımaması hâlinde iş kazası kapsamında olduğu sonucunu doğurmaktadır.

Spor yaralanmalarında spor kulübünün veya rakibin kusuru olabilmekte ve kusurun ortaya konulması, zararın tazmininin ve cezai yaptırımın kime yöneltileceğinin belirlenmesi açısından önem arz etmektedir.

Yine sporcularda tekrarlanan bir sebeple veya işin yürütüm şartları yüzünden uğradığı zarar meslek hastalığı statüsünde olabilmekte ve uygun neden-sonuç bağlantısı kurulması hâlinde tazminat sorumluluğu ortaya çıkabilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Gerçeker H. Spor Hukuku Spor Tahkim Kurulları - Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu. Ankara: Seçkin Yayıncılık; 2016. p. 17.
2. Mitten MJ, Davis T, Smith DRK, Duru J. Sports Law and Regulation Cases, Materials, and Problems (4th Edition). NY: Wolters Kluwer; 2017. p. 40.
3. Yakın Doğu Üniversitesi BESYO Spor Hukuku Ders Notları. Erişim adresi: http://docs.neu.edu.tr/staff/deniz.erdag/SPOR%20HUKUKU_10.pdf (Erişim tarihi: 20.03.2023).
4. Uğur Ö. Spor Hukukunun Uluslararası Yapısı. In: Dinç ZF (Ed). Bilimsel Araştırmalar Kitabı (Bölüm 15) Ankara: Akademisyen Yayınevi; 2021. p. 217-30.
5. International Olympic Committee. Olympic Charter, 2021. Erişim adresi: <https://stillmedab.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/General/EN-Olympic-Charter.pdf> (Erişim tarihi: 20.03.2023).
6. Uslu F. Sporun Yönetimi ve Örgütlenmesi. Ankara: Adalet Yayınevi; 2017. p. 201-2.
7. Donuk B. Uluslararası Spor Organizasyonlarının Geleceği. In: Karakaya YE (Ed.). Sporda Yeni Yaklaşımlar: Güncel Konular ve Yeni Gelişmeler. Ankara: Gazi Kitabevi; 2017. p. 31-55.
8. Aydın İ. Eğitim ve Öğretimde Etik. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık; 2006.
9. Aydın İ. Yönetmelik, Mesleki ve Örgütsel Etik. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık; 2012.
10. Sporda Etik. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi. Erişim adresi: <https://sporbilimleri.subu.edu.tr/sites/sporbilimleri.subu.edu.tr/files/2021-06/Sporda%20Etik.pdf> (Erişim tarihi: 20.02.2023).
11. Türkiye Futbol Federasyonu. Talimatlar. Erişim adresi: <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=132> (Erişim tarihi: 21.02.2023).
12. Öztürk P, Koca C. Uluslararası Politika Belgeleri Kapsamında Spor ve Toplumsal Cinsiyet Politikaları. Spor Bilimleri Dergisi. Hacettepe J Sport Sci 2018;29(3):115-30. **Crossref**
13. İş Kanunu. Resmî Gazete: Tarih: 22.05.2003; Sayı: 4857. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.4857.pdf> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
14. Türk Borçlar Kanunu. Resmî Gazete: Tarih: 11.01.2011; Sayı: 6098. www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6098.pdf (Erişim tarihi: 16.02.2023).
15. T.C. Yargıtay Üçüncü Hukuk Dairesi. Esas: 2020/7165, Karar: 2020/5239, Tarih: 01.10.2020. <https://www.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
16. Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu. Resmî Gazete: Tarih: 31.05.2006; Sayı: 5510. <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5510-20120101.pdf> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
17. FIFA. Regulations on the status and transfer of the players. Erişim adresi: <https://digitalhub.fifa.com/m/41c272bcb3b-19df/original/c83ynehmkp62h5vgwg9g-pdf.pdf> (Erişim tarihi: 12.02.2023).
18. Türkiye Futbol Federasyonu. Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi. Erişim adresi: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/000013/TFF/Profesyonel-Futbolcu-S%C3%B6zlesmesi.doc> (Erişim tarihi: 12.02.2023).
19. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu. Resmî Gazete: Tarih: 20.06.2012; Sayı: 6331. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.6331.pdf> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
20. Nicholl JP, Coleman P, Williams BT. The epidemiology of sports and exercise related injury in the United Kingdom. Br J Sports Med 1995;29(4):232-8. **Crossref**
21. Nicholl JP, Coleman P, Williams BT. Injuries in sport and exercise: Main report. A national study of the epidemiology of exercise-related injury and illness. Medical Care Research Unit, Department of Public Health Medicine, Sheffield University Medical School: A report to the Sports Council, 1991.
22. Hawkins RD, Hulse MA, Wilkinson C, Hodson A, Gibson M. The association football medical research programme: An audit of injuries in professional football. Br J Sports Med 2001;35:43-7. **Crossref**
23. Spor Kulüpleri ve Spor Federasyonları Kanunu. Resmî Gazete: Tarih: 22.04.2022; Sayı: 7405. www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.7405.pdf (Erişim tarihi: 16.02.2023).
24. T.C. Yargıtay Onyedinci Hukuk Dairesi. Esas: 2014/21811, Karar: 2017/5041, Tarih: 04.05.2017. <https://www.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
25. T.C. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. Esas: 2015/1100, Karar: 2018/1185, Tarih: 13.06.2018. <https://www.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
26. Spor Disiplin Yönetmeliği. Resmî Gazete. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/generatePdf?mevzuatNo=32663&mevzuatTur=KurumVeKuruluyonetmeligi&mevzuatTertip=5> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
27. T.C. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu. Esas: 2013/364, Karar: 2013/1543, Tarih: 06.11.2013. <https://www.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
28. T.C. Yargıtay Onikinci Ceza Dairesi. Esas: 2019/10523, Karar: 2021/2976, Tarih: 23.03.2021. <https://www.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
29. T.C. Yargıtay Onikinci Ceza Dairesi. Esas: 2019/8836, Karar: 2021/2017, Tarih: 01.03.2021. <https://www.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
30. T.C. Yargıtay Ceza Genel Kurulu. Esas: 2017/695, Karar: 2021/278, Tarih: 15.06.2021. <https://www.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
31. T.C. Yargıtay Dördüncü Hukuk Dairesi. Esas: 2015/13569, Karar: 2017/6571, Tarih: 30.10.2017. <https://www.yargitay.gov.tr/> (Erişim tarihi: 16.02.2023).
32. Eren F. Borçlar Hukuku, Genel Hükümler (8. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
33. Çalışma Gücü ve Meslekte Kazanma Gücü Kaybı Oranı Tespit İşlemleri Yönetmeliği. Resmî Gazete. <https://www.mevzuat.gov.tr/File/generatePdf?mevzuatNo=12511&mevzuatTur=KurumVeKuruluyonetmeligi&mevzuatTertip=5> (Erişim tarihi: 16.02.2023).